ӨЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖӘНЕ МЕКТЕПТЕ БІЛІМ БЕРУ МИНИСТРЛІГІ МАМАНДАНДЫРЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕЛЕРІ АГЕНТТІГІ ҚҰЗЫРЫНДАҒЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ШЕБЕРЛІК ЖӘНЕ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БАҒАЛАУ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ

ЖАЛПЫ ОРТА ЖӘНЕ МЕКТЕПТЕН ТЫС БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІН ОҚЫТУ ПӘНІ ОҚЫТУШЫЛАРЫН АТТЕСТАЦИЯДАН ӨТКІЗУ ҮШІН БІЛІКТІЛІК СЫНАҒЫНДА ПАЙДАЛАНЫЛАТЫН ТЕСТ ТАПСЫРМАЛАРЫНЫҢ СПЕЦИФИКАЦИЯСЫ

Ташкент — 2026

ЖАЛПЫ ОРТА ЖӘНЕ МЕКТЕПТЕН ТЫС БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІН ОҚЫТУ ПӘНІ ОҚЫТУШЫЛАРЫН АТТЕСТАЦИЯДАН ӨТКІЗУ ҮШІН БІЛІКТІЛІК СЫНАҒЫНДА ПАЙДАЛАНЫЛАТЫН ТЕСТ ТАПСЫРМАЛАРЫНЫҢ СПЕЦИФИКАЦИЯСЫ

Бұл спецификация жалпы орта және мектептен тыс білім беру ұйымдарының қазақ тілі мен әдебиетін оқыту пәні оқытушыларын аттестациядан өткізу біліктілік сынағында пайдаланылатын тест тапсырмаларының мазмұнына, қамтылуына, түріне, пішініне, бағалау өлшеміне талаптарды өз ішіне алады.

I. Жалпылама қағидаттар

Бағалау мақсаты – үміткерлердің қазақ тілі мен әдебиеті пәндері, кәсіби стандарттары және педагогикалық шеберліктері бойынша теориялық білімдері, практикалық дағдылары мен компетенцияларын кешенді бағалау.

Аталмыш бағалаудың нәтижелері бойынша педагог кадрлардың аттестациясына қабылданатын шешімдердің негізді болуын қамтамасыз ету мақсатында бағалаудың барлық кезеңдерінде негізділік, сенімділік, әділдік, ашықтық қағидаттарының сақталуы қамтамасыз етіледі.

II. Нормативтік негіздер

1. Өзбекстан Республикасы Президентінің “Мектепке дейінгі және мектепте білім беру министрлігі және оның жүйесіндегі ұйымдардың қызметін тиімді ұйымдастыру іс-шаралары туралы” 2023 жыл 26 майдағы PF-79-санды Жарлығы.

2. Министрлер Кабинетінің 2021 жыл 17 сентябрьдегі “Мектепке дейінгі, жалпы орта, орта арнаулы, профессионал және мектептен тыс білім беру ұйымдарының педагог кадрларын аттестациядан өткізу тәртібін жетілдіру іс-шаралары туралы” 572-санды Қаулысы.

3. Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинетінің 2023 жыл 29 декабрьдегі “Мектепке дейінгі, жалпы орта, орта арнаулы, профессионал және мектептен тыс білім беру ұйымдарының педагог кадрларын аттестациядан өткізу тәртібі жетілдірілуіне байланысты Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинетінің “Мектепке дейінгі, жалпы орта, орта арнаулы, профессионал және мектептен тыс білім беру ұйымдарының педагог кадрларын аттестациядан өткізу тәртібін жетілдіру іс-шаралары туралы” 2021 жылғы 17 сентябрьдегі 572-санды қаулысына өзгерту мен қосымшалар енгізу туралы” 692-санды Қаулысы.

III. Бағалау ауқымы

Қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінің оқытушылары үшін мамандық пәндерінен 35, кәсіби стандарттардан 5, педагогикалық шеберліктен 10, жалпы 50 тест тапсырмасы ұсынылады және әрбір тест тапсырмасын орындау үшін 105 минут уақыт бөлінген. Мұнда жабық тест тапсырмаларынан (*бір дұрыс жауапты талап ететін тест тапсырмалары (Y1), сәйкестендіруді қажет ететін тест тапсырмалары (Y2) және реттікті талап ететін тест тапсырмалары (Y3*) пайдаланылады.

Мамандық пәндерінен құрастырылатын тест тапсырмаларының салалық мазмұны мен бағаланатын білім және дағдылары бойынша бөлінуі

1-кесте

Тиісті сала	Білім мен дағдылар	Тест саны
1.ҚАЗАҚ ТІЛІ		**20**
1.1. Оқу сауаттылығы (1 – 5 сұрақтар)		
Ғылыми-әмбебап мәтінді оқып түсіну	*– мәтіннің негізгі идеясы, мақсаты және аудиториясын, автор ұстанымын танып-білу;* *– вербалды және визуалды мәліметтерді біріктіру және қорытынды шығару;* *– мәліметтерді сипаттау, салыстыру және топтастыру;* *– мәтіндегі факт және пікірді ажырата алу;* *– себеп-салдар және үдерістер бірізділігін түсіну;* *– мәтіннің құрылымын талдау және мәтін бөліктері арасындағы байланыстарды білу.*	5
1.2. Тілден іс жүзінде пайдалану (6 – 13 сұрақтар)		
Дыбыстау және емле	*– әріптер, негіз және қосымшалардың айтылуы мен емлесін білу және пайдалана алу;* *– қосып, ажыратып, сызықшамен жазу ережелерін білу және пайдалана алу;* *– бас әріптер емлесі мен жазу ережелерін білу және пайдалана алу;* *– фонетикалық өзгерістер (дыбыстың көтерілуі, алмасуы және түсуін) ажырата алу;*	3
Пунктуация	*– жазбаша сөйлеуде тыныс белгілерін (сұрақ, леп белгісі, көп нүкте; үтір, тире, екі нүкте; нүктелі үтір, жақша, қос тырнақ) дұрыс қолдана білу;*	2
Стилистика	*– қосымшалардың контекстегі мағынасы және қызметін түсіну, ажырата алу және дұрыс қолдану;* *– сөздердің контекстегі мағынасы мен қызметін түсіну, ажырата алу және дұрыс қолдану;* *– сөз тіркестерінің контекстегі мағынасы мен қызметін түсіну, ажырата алу және дұрыс қолдану;* *– берілген жағдайға сай сөйлеу үлгілерін таңдау.*	3
1.3. Тіл теориясы және лингвистикалық талдау (14 – 20 сұрақтар)		

Лингвистикалық талдау	*– мәтінді қазақ әдеби тілі фонетикалық өлшемдері негізінде талдау;* *– мәтінді қазақ әдеби тілі лексикалық өлшемдері негізінде талдау;* *– мәтінді қазақ әдеби тілі морфемикалық өлшемдері негізінде талдау;* *– мәтінді қазақ әдеби тілі морфологиялық өлшемдері негізінде талдау;* *– мәтінді қазақ әдеби тілі синтаксистік өлшемдері негізінде талдау.*	7
2.ӘДЕБИЕТ		**15**
2.1. Көркем мәтінді талдау (21 – 25 сұрақтар)		
Көркем мәтінді (проза, драма) талдау	*– үзіндінің жалпы мағынасын түсіну* *– ашық айтылмаған ойларды, идеяларды түсіну* *– үзіндінің әдеби түрі мен жанрлық ерекшеліктерін анықтау* *– авторлық стиль ерекшеліктеріне талдау жасау* *– көркем сөз құралдарын табу, олардың мақсаты мен оқушыға әсерін талдау* *– үзінді негізінде образдарға түсінік беру.*	5
2.2. Әдебиет тарихы (26 – 33 сұрақтар)		
Ұлттық әдебиет	*– жалпы орта білім беру бағдарламасына енгізілген қазақ халық ауыз әдебиеті үлгілерін түсіну, талдау және бағалау* *– жалпы орта білім беру бағдарламасына енгізілген проза үлгілерін түсіну, талдау және бағалау* *– жалпы орта білім беру бағдарламасына енгізілген драммалық үлгілерді түсіну, талдау және бағалау*	6
Әлем әдебиеті	*– жалпы орта білім беру бағдарламасына енгізілген әлем әдебиеті тарихында маңызды орын алатын эпикалық және драмалық шығармаларды түсіну, талдау және бағалау* *– әлем әдебиеті тарихында маңызды орын алатын лирикалық шығармаларды түсіну, талдау және бағалау.*	2
2.3. Әдебиет теориясы және көркемдік талдау (34 – 35 сұрақтар)		
Классикалық лирикалық талдау	*– шығарманың жанрын, өлшемін және ұйқасын анықтау;* *– өлеңдегі бейнелер мен белгілерді түсіну;* *– көркем шығармаларды талдау.*	2
	Жалпы	**35**

Кәсіп стандарттары мен педагогикалық шеберліктен құралатын тест тапсырмаларының мазмұн саласы және бағаланатын білім мен дағдылары бойынша бөлінуі

2-кесте

1. КӘСІБ СТАНДАРТЫ (36 – 40-сұрақтар)		**5**
1.1. Кәсіби стандарттар	– педагогтің кәсіби стандарттарын (оқу процесін жоспарлау, білім беру тиімділігін қамтамасыз ету, меңгеруді бағалау және қайта байланысты ұсыну, тәрбиелік қызметті ұйымдастыру, қауіпсіз, дамытушы білім ортасын құру және қамтамасыз ету, өзін-өзі дамыту және кәсіби өсу, әріптестер мен оқушылардың ата-аналарымен ынтымақтастықты) білу және педагогикалық жағдайларда қолдана білу	5
1. ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ШЕБЕРЛІК (41– 50-сұрақтар)		**10**
2.1. Жалпы педагогикалық	– педагогика, дидактика, тәрбие және жас психологиясының негізгі түсініктері мен категориялары, педагогикалық жанасулар және білім беру парадигмаларын білу және берілген жағдайға сай келетінін таңдай білу; – педагогиканың қағидаттары (саналылық пен белсенділік, көрнекілік, жүйелілік пен тұрақтылық, ғылымилық, теория мен практиканың бірлігі және басқаларды) білу және берілген жағдайға дұрыс келетінін таңдай білу; – тәрбие және оның түрлерін білу, бір-бірінен ажырату және берілген жағдайға дұрыс келетінін таңдай алу; – сабақ және оның түрлері (жаңа білім беру сабағы, пысықтау сабағы, қайталау және жинақтау сабағы, бақылау (тексеру) сабағы, аралас сабақ; лекция сабағы, сұхбат сабағы, практикалық сабақ, лаборатория сабағы, өзіндік жұмыс сабағы; дәстүрлі сабақ, дәстүрлі болмаған сабақ және басқаларды) білу, сабақты жоспарлау, ұйымдастуры және сыныпты басқару жанасуларын конкрет жағдайларда қолдана білу, білім беру процесін жобалау және басқару, проблемалы жағдайда дұрыс шешім қабылдау; – сынып жетекшісінің құқы пен міндеттерін білу, сынып құжаттарымен істей білу, оларды жүргізуде дұрыс біріздiлікті сақтау, сынып ұжымын дұрыс қалыптастыру, қатынаста педагогикалық этика ережелерін сақтау, ата-аналармен ынтымақтастықтың тиімді қалыптарын таңдау, проблемалы жағдайда ең дұрыс стратегиялық жанасуды қолдану; – педагогикалық этика, сөйлеу, техника, шығармашылдық, педагогикалық әдеп, білімпаздық/компетенттік, мәміле мәдениеті, такт/сыпайылық, креативтік, рефлексия және кәсіби	7

	өсу негіздерін білуі мен берілген жағдайға сай келетінін таңдай білу; – педагогикалық қабілет және оның түрлері (дидактикалық қабілет, академиялық қабілет, персиптив-педагогикалық қабілет, сөйлеу мәдениеті, бағалау мәдениеті, технологиялық мәдениет, ұйымдастырушылық қабілеті, коммуникативті қабілет, авторитар қабілет пен басқаларды) білу және конкрет жағдайларда қолдана білу, – білім беру технологияларына (жобаға негізделген білім беру, проблемалы оқыту, ынтымақтастықта оқыту, эвристикалық оқыту, жеке тұлғаға бағытталған оқыту, интербелсенді оқыту, дифференциалды оқыту, интеграл оқыту, ойынды оқыту, инклюзивті оқыту және басқаларды) білу және жағдайларға сай келетінін таңдай білу; – оқытуда бағалаудың негізгі түсініктері (бағалау мақсаты, қағидаттары, жанасулары, бағалау түрлері (формативті, диагностикалық, суммативті бағалау), метод пен технологиялары, құралдарын) білу, берілген жағдайға сай келетінін таңдау және бағалау бойынша қабылданған шешімдердің берілген жағдайдың дұрысына баға беру; – цифрлы сауаттылық, жасанды интеллект, заманауи ақпараттық-коммуникация технологиялары, цифрлы платформалар (emaktab.uz және басқалар) және ресурстарынан (Microsoft Office бағдарламалары, интернет жүйесінен) пайдалануды білуі.	
2.2. Қазақ тілі мен әдебиеті оқыту методикасы	– пән мазмұны саласын оқытудың жанасулары, методикасы, оқыту әдістері және методтарын білу және ажырату, берілген жағдайға сай келетінін таңдау және оқыту бойынша берілген білім жағдайға тән қабылданған шешімдерге баға беру.	3

Мамандық пәнінен тест тапсырмаларын жасауда қолданылатын мәтіндерге қойылатын талаптар төмендегі кестеде көрсетілген:

3-кесте

Р/С	Мәтіндер	Мазмұндық талаптар	Көлемге қойылатын талаптар
1	**Ғылыми-әмбебап мәтін**	*Академиялық стильде жазылған, белгілі салаға арналған, кең аудиторияға (маман болмаған) көзделген, графикалық элементтерді де өз ішіне алған ғылыми-әмбебап мәтін (тест тапсырушы үшін бейтаныс, оқулықтарға енгізілмеген)*	350-500 сөз

2	**Көркем мәтін (проза, драма)**	*Қазақ тілінде жазылған (немесе аударылған) көркем мәтін (прозалық немесе драмалық шығармадан үзінді) (тест тапсырушыға таныс емес, қазіргі оқулықтарға енбеген)*	350-500 сөз

Тест тапсырмаларының когнитивтік дағдылар бойынша бөлінуі төмендегі кестеде көрсетілген:

Когнитивті дағдыларды бөлу

4-кесте

Р/с	Когнитивті деңгей	Түсіндіру	Тест саны
1	**Білу**	Пәнге қатысты теориялық мәліметтерді, терминдерді, ережелерді, ұғымдарды есте сақтау, олардың мағынасын, мақсатын және қолданылуын түсіну	8
2	**Қолдану**	Білім мен түсініктерін жаңа (таныс емес) контексттерде қолдана білу	35
3	**Пайымдау**	Фактторді, дәлелдерді, пікірлерді салыстыру, талдау, болжау және қорытынды жасау	7

IV. Бағалау өлшемі

Тест тапсыратындардың жалпы балын есептеу үшін әрбір дұрыс жауапқа 2 балл, дұрыс емес жауапқа 0 балл беріледі. Мамандық пәнінен максимал балл 100 балды құрайды.

V. Емтихан тәртібі

Тыйым салынған құралдар: емтихан кезінде ұялы телефондар, ақылды сағаттар, планшет немесе электрондық жазбалардан пайдалануға тыйым салынады.

Тәртіп-ереже: нұсқа көшіру, көмек сұрау немесе көмектесу, емтихан барысында сөйлесу, рұқсатсыз шығу сынды жағдайларға тыйым салынады.

Бақылаушы ереже бұзғандарды анықтаған кезде оны ресімдейді, үміткерді тестілеуден шеттетеді және нәтиже жойылады.

VI. Ұсынылатын негізгі әдебиеттер

Қазақ тілі

1. Қазақ тілі, 5-сынып. А.Үмбетова, Г.Исаева, Ы.Құттымұратова. Ташкент. «Novda Edutainment», 2024.
2. Қазақ тілі, 6-сынып. У.А.Байкабылов, Д.Дүйсебаева, А.Ж.Үмбетова, Г.А.Нишанов. Ташкент – 2022.
3. Қазақ тілі, 7-сынып. Д.Айтбаев, Г.Айтбаева, Б.Темірбаев. Ташкент – 2022.
4. Қазақ тілі, 8-сынып. Д.Айтбаев, Б.Сайфуллаев, Г.Исаева. Ташкент. «Ғ.Ғұлам», 2025.
5. Қазақ тілі, 9-сынып. Д.Дүйсебаева. Ташкент. «Ғ.Ғұлам», 2025.
6. Қазақ тілі, 10-сынып. Д.Айтбаев, Г.Айтбаева, Ж.Әбдураймова. Ташкент– 2022.
7. Қазақ тілі, 11-сынып. Д.Айтбаев, Г.Айтбаева, Р.Мырзахмедова, Б.Уразов.

Ташкент– 2018.

Әдебиет

1. Әдебиет, 5-сынып, С.Досымбетова, А.Тәжібаева, А.Үмбетова. Ташкент. «Өзбекстан», 2024.
2. Әдебиет, 6-сынып. Е.Абдувалитов, Д.Дүйсебаева, С.Досымбетова, А.Бектаев. «Өзбекстан», 2022.
3. Әдебиет, 7-сынып. Қ.Сейданов, Қ.Башаров, Б.Сайфуллаев, Б.Юсупов. Ташкент – 2022.
4. Әдебиет, 8-сынып Н.Абдувалитов, Б.Юсупов. Ташкент — 2025.
5. Әдебиет, 9-сынып. Б.Оразов, С.Досымбетова, Ғ.Рахымбаев. Ташкент 2025.
6. Әдебиет, 10-сынып. Қ.Сейданов, А.Бектаев, Т.Ахметов. Ташкент, «Өзбекстан», 2022.
7. Әдебиет, 11-сынып. Қ.Сейданов, Ө.Байқабылов, Г.Айтбаева. Ташкент – 2018.

VII. Педагогикалық шеберлік пен кәсіп стандарты бойынша дереккөздер

1. Mavlonova R.A., Umumiy педагогикалықа. Darslik. – Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2018. – 528 b.
2. Xoliqov A. Педагогикалық mahorat. Darslik, – Toshkent: “Bayoz” nashriyoti, 2025. – 504 b.
3. Tolipov O‘., Ro‘ziyeva D. Педагогикалық texnologiyalar va педагогикалық mahorat. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: “Innovatsiya-ziyo” nashriyoti, 2019. – 276 b.
4. Sh. Abdiraimov v.b. Білім беруде бағалау va monitoring asoslari. O‘quv-uslubiy qo‘llanma. – Toshkent, TDYU nashriyoti, 2026. – 208 bet.
5. Umumiy o‘rta ta’lim maktab o‘qituvchisi kasb standarti.

Ескерту: *тест тапсырмаларының мазмұны ұсынылған әдебиеттерде көрсетілген мазмұнға, принциптерге және тәсілдерге сәйкес жасалған, бірақ тест тапсырмалары тікелей дереккөздерден алынбайды. Біліктілік тестіне дайындалу барысында ұсынылатын әдебиеттер есте сақтау көзі ретінде қызмет етуден гөрі жалпы кәсіби дайындықты күшейтуге бағытталған.*